

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

٢٠١٨

دانشگاه تربیت معلم

۱۳۸۱ / ۰۵ / ۲۱

دانشکده ادبیات و علوم انسانی

گروه جغرافیا - گرایش اقیم و برنامه ریزی محیطی

پایان نامه

جهت دریافت درجه کارشناسی ارشد

موضوع:

تحلیل و پیش بینی آماری خشکسالی و دوره های خشک کوتاه مدت
در استان خراسان

استاد راهنما: دکتر زهرا حجازی زاده

استاد مشاور: دکتر هوشنگ قائمی

نگارش: علیرضا شیرخانی

بهار ۱۳۸۱

۱۴۶۱۸

تقدیم به

همه آنها که دوستشان دارم

تقدیر و تشکر

بدینویسه بر خود لازم می داشم مراتب سپاسگزاری خود را از زحمات کلیه عزیزانی که اینجانب را در نگارش این رساله راهنمایی کرده و یاری رساندن ابراز نمایم:

- کلیه اعضای محترم هیئت علمی گروه جغرافیا
- سرکار خانم دکتر زهرا حجازی زاده
- جناب آقای دکتر هوشنگ قائمی
- استاد ارجمند جناب آقای دکتر ابراهیم فتاحی که در مراحل مختلف رساله از نظرات سودمند ایشان بهره مند شدم.
- سرکار خانم شیدلی
- جناب آقای علوی مسؤول آزمایشگاه GIS & RS دانشگاه تربیت مدرس
- کارکنان محترم کتابخانه سازمان هواشناسی
- کارکنان محترم سازمان تحقیقات منابع آب (تماب)

فهرست جداول :

صفحه

جداول ۱-۲ شاخص های آماری ایستگاههای مورد مطالعه ۱۶	
جدول ۳-۱ سطح درگیر با خشکسالی و ترسالی به km^2 و درصد آن ۲۵	
جدول ۴-۱ مشخصات جغرافیایی ایستگاههای مورد مطالعه ۳۹	
جدول ۴-۲ مقادیر انتقال مشاهده شده و برآورده شده ۴۰	
جدول ۴-۳ تقسیم بندی دهک ها از روش گیبس - ماهر ۴۱	
جدول ۵-۱ دامنه دهک های خشکسالیهای منطقه مطالعه ۵۷	
جدول ۵-۲ تا ۵-۵ فراوانیهای شرطی شمارش شده ایستگاه ۵۸	
جدول ۵-۶ تا ۵-۹ فراوانیهای شرطی شمارش شده و برآورده شده ایستگاه ۵۹	
جدول ۵-۱۰ تا ۵-۱۱ فراوانیهای شرطی برآورده شده ایستگاه ۶۰	
جدول ۵-۱۲ پارامترهای بیز تجربی و عناصر p و q از ماتریس احتمال انتقال ایستگاه مشهد ۶۱	
جدول ۵-۱۳ پارامترهای بیز تجربی و عناصر p و q از ماتریس احتمال انتقال ایستگاه تربت حیدریه ۶۲	
جدول ۵-۱۴ پارامترهای بیز تجربی و عناصر p و q از ماتریس احتمال انتقال ایستگاه برابر قلمه ۶۳	
جدول ۵-۱۵ پارامترهای بیز تجربی و عناصر p و q از ماتریس احتمال انتقال ایستگاه سبزوار ۶۴	
جدول ۵-۱۶ پارامترهای بیز تجربی و عناصر p و q از ماتریس احتمال انتقال ایستگاه بیرجند ۶۵	
جدول ۵-۱۷ ماتریس های احتمال انتقال زنجیره مارکف مرتبه اول ۶۶	
جدول ۵-۱۸ خصوصیات مارکفی ایستگاه مشهد ۶۸	
جدول ۵-۱۹ خصوصیات مارکفی ایستگاه تربت حیدریه ۶۹	
جدول ۵-۲۰ خصوصیات مارکفی ایستگاه بیرجند ۶۹	
جدول ۵-۲۱ موسم های خشک شمارش شده و برآورده شده ایستگاه مشهد ۷۱	
جدول ۵-۲۲ موسم های خشک برآورده شده ایستگاه برابر قلمه ۷۲	
جدول ۵-۲۳ موسم های خشک برآورده شده ایستگاه تربت حیدریه ۷۳	
جدول ۵-۲۴ موسم های خشک برآورده شده ایستگاه سبزوار ۷۴	
جدول ۵-۲۵ موسم های خشک برآورده شده ایستگاه بیرجند ۷۵	
جدول ۵-۲۶ موسم های خشک برآورده شده ایستگاه سبزوار ۹۲	
جدول ۵-۲۷ موسم های خشک برآورده شده ایستگاه بیرجند ۹۳	
جدول ۶-۱ شرایط اقلیمی ایستگاهها نسبت به نرمال ۳۰ ساله ۹۴	
جدول ۶-۲ میانگین عناصر ماتریس های احتمال انتقال زنجیره مارکف ۹۵	

فهرست نقشه ها و نمودارها

صفحه

۸	نقشه ۱-۲ محدوده منطقه مطالعه
۱۹	نقشه ۲-۲ ضریب تغییرپذیری بارش (CV) ایستگاههای منتخب
۱۹	نقشه ۳-۲ خطوط همباران ایستگاههای منتخب
۷۷	نقشه احتمال وقوع دوره های خشک اکبر
۷۸	نقشه احتمال وقوع دوره های خشک نوامبر
۷۹	نقشه احتمال وقوع دوره های خشک دسامبر
۸۰	نقشه احتمال وقوع دوره های خشک ژانویه
۸۱	نقشه احتمال وقوع دوره های خشک فوریه
۸۲	نقشه احتمال وقوع دوره های خشک مارس
۸۳	نقشه احتمال وقوع دوره های خشک آوریل
۸۴	نقشه احتمال وقوع دوره های خشک می
۸۵	نقشه احتمال وقوع دوره های خشک ژوئن
۱۸	نمودار ۱-۲ تا ۵-۲ میانگین بارش ۳۰ ساله ایستگاههای منتخب
۸۷	نمودار ۱-۵ دوره برگشت موسیم های خشک ۱-۳۰ روزه ژانویه
۸۷	نمودار ۲-۵ دوره برگشت موسیم های خشک ۱-۳۰ روزه فوریه
۸۷	نمودار ۳-۵ دوره برگشت موسیم های خشک ۱-۳۰ روزه مارس
۸۸	نمودار ۴-۵ دوره برگشت موسیم های خشک ۱-۳۰ روزه آوریل
۸۸	نمودار ۵-۵ دوره برگشت موسیم های خشک ۱-۳۰ روزه می
۸۸	نمودار ۶-۵ دوره برگشت موسیم های خشک ۱-۳۰ روزه اکبر
۸۹	نمودار ۷-۵ دوره برگشت موسیم های خشک ۱-۳۰ روزه نوامبر
۸۹	نمودار ۸-۵ دوره برگشت موسیم های خشک ۱-۳۰ روزه دسامبر

چکیده:

تحقیق حاضر در صدد شناسائی رخداد خشکسالی و دوره های کوتاه مدت وقوع آن در منطقه خراسان می باشد. جهت دستیابی به این منظور از دو روش بهره گرفته شده است.

نخست جهت بررسی وضعیت خشکسالی های منطقه از آمار بارش ماهانه ۳۸ ایستگاه طی سالهای تحقیق از ۱۹۹۷-۱۹۶۸ و روش گیس-ماهر که اساس آن بر تقسیم‌بندی سال‌های موردنظر طبق جدول دهک‌هاست استفاده شد. جهت پردازش داده ها در این روش از نرم افزار *Hayfa* استفاده شد.

گام بعدی تحقیق به شناخت دوره های کوتاه مدت وقوع خشکسالی اختصاص یافت. این کار نیز با استفاده از روش زنجیره مارکف مرتبه اول دو حالته انجام شد که روشی بسیار متداول جهت بکارگیری سریهای زمانی متغیر های تصادفی ناپیوسته بوده و مبتنی بر یکسری احتمالات انتقال می باشد. این احتمالات انتقال احتمالاتی شرطی بوده و وقوع هر کدام از حالات سیستم در گام بعدی را بیان می دارند.

در این روش که از داده های بارش روزانه پنج ایستگاه منتخب در بخش های مختلف استان استفاده شد، ویژگی های مهم مرتبط با دوره های تر و خشک کوتاه مدت همچون احتمالات ساده و ساکن، فراوانی روزها، طول دوره موسم های تر و خشک و نیز سیکل هوایی تعیین شد. سپس با محاسبه فراوانی موسم های خشک، احتمال وقوع این موسم ها و سرانجام دوره بازگشت آنها نتایج زیر حاصل گردید:

- پس از پردازش نهایی داده ها، شرایط سالهای مختلف بلحاظ خشکسالی مشخص شد لیکن بواسطه وسعت زیاد محدوده مطالعه و نیز تنوع عوامل تاثیر گذار بر اقلیم آن روند خاصی را نمی توان در رخداد این واقعه تعیین کرد. احتمال دو روز خشک متوالی در کل منطقه هیچ گاه از ۸۰ درصد پایین تر نیست، در حالیکه احتمال دو روز تر متوالی هیچ وقت از ۵۰ درصد فراتر نمی باشد.

- اختلاف بین احتمالات ساده و ساکن وقوع روزهای تر و خشک بندرت از یک درصد تجاوز می کند.

- فراوانی وقوع دوره های خشک تقریباً در هیچ یک از ماهها کمتر از ۲۰ روز نیست.

در پایان بخشی از نتایج حاصله جهت وضوح بهتر با استفاده از نرم افزارهای *Surfer* و *Excell* بصورت نقشه و نمودار ارائه شد.

وازگان کلیدی: خراسان، خشکسالی، دهک ها، زنجیره مارکف، دوره های خشک.

کلیات و تعاریف

الف- خشکسالی:

دخلالت عوامل مختلف بصورت مستقیم و غیر مستقیم در وقوع پدیده خشکسالی از یک طرف و نیز زمینه های متفاوت محیطی وقوع خشکسالی از طرف دیگر سبب شده است، این پدیده نزد محققین و کاربران رشته های گوناگون، با تعاریف نامهای متعددی مطرح شود؛

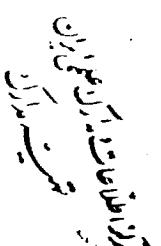
از جمله:

- خشکسالی کشاورزی: زمانی بوقوع می پیوندد که رطوبت خاک نسبت به شرایط میانگین کاهش شدید پیداکرده باشد.
- خشکسالی هیدرولوژیک: زمانی که میزان جریان های سطحی و زیرزمینی نسبت به شرایط میانگین افت داشته باشد.
- در مفهوم کنی، خشکسالی به ناهنجاری های ناشی از نوسانات منفی مقادیر بارندگی نسبت به ارزش متوسط آن اطلاق می گردد که دارای ویژگی های فراوانی، شدت، دوره تداوم و وسعت پوشش منطقه ای است (فرج زاده و همکاران، ۱۳۷۴)

در این راستا روشهای مطالعاتی متفاوت و شاخص های متعددی ابداع گردیده است، که بطور خلاصه می توان به برخی از این روش ها اشاره کرد:

۱- روش های مطالعه بیلان آب؛ که عمدهاً تغییرات رطوبت خاک را طی دوره های خاصی که مورد نیاز گیاه است مورد بررسی قرار می دهد. از مهمترین شاخص های این روش می توان به شاخص های پالمر و تورنت وايت اشاره کرد.

۲- روش های تحبیل جریان؛ تحت عنوان خشکسالی هیدرولوژیک قلمداد شده و مورد مطالعه قرار می گیرد.

۳- روش تحلیل های سینوپتیک؛ که وقوع پدیده خشکسالی را در ارتباط با گردش عمومی جو و نحوه استقرار مراکز فشار مطالعه می کند.

۴- روش های سنجش از دور؛ در این روش با استفاده از تفسیر تصاویر ماهواره ای وسطوحی که در آنها تغییرات وسیعی در وضعیت پوشش گیاهی رخ داده است، رخداد خشکسالی مورد مطالعه قرار می گیرد.

۵- روش تحلیل داده های بارندگی؛ این روش به واسطه دسترسی راحتتر و آسانتر به انواع داده های بارندگی در مناطق مختلف به کار گرفته شده است. از طرفی چون در میان متغیرهای آب و هوایی، مقادیر بارندگی جزو بی ثبات ترین آنها، مخصوصاً در مناطق خشک محسوب می شود، از این جهت این روش می تواند شاخص خوبی جهت مطالعه خشکسالی باشد.

ب- دوره های خشک:

بر خلاف خشکسالی مفهوم دوره های خشک کاملاً مشخص است. بنا به تعریف: «دنباله‌ای، یا سری از روزهای خشک متوالی را که بلافاصله قبل و بعد از آن مرطوب باشد، یک دوره خشک می نامند.»

منتظر از روز خشک نیز در این تعریف:

«روزی است که میزان بارندگی آن صفر یا کمتر از ۱۰ میلیمتر باشد.»

با توجه به اینکه دوره های خشک در مقیاس های گوناگون (روزانه - هفتگی یا ماهانه) قابل مطالعه می باشد، لذا بسته به این که محقق کدامیک از این مقیاس ها را برای مطالعات خود برگزیده باشد، طبیعتاً آستانه مورد نظر جهت تفکیک دوره های خشک از دوره های تر متفاوت خواهد بود. مثلاً سابرآمانیام و رائوسانجوا که در سال ۱۹۸۹ دوره های خشک را برای منطقه جنوب آنرا پرداش در جنوب هندوستان محاسبه کرند، موسوم خشک مورد نظر خود را بصورت هفتگی در نظر گرفته و آستانه هفته تر از خشک را نیز ۲۰ میلیمتر بارندگی قرار دادند.

ضمناً مفهوم دوره خشک با واژه خشکسالی که بیانگر میزان بارندگی کمتر از میانگین است فرق دارد.

اهمیت موضوع

موفقیت یا شکست بسیاری از برنامه های اقتصادی از جمله کشاورزی به عوامل زیادی بستگی دارد، از جمله سرمایه، نیروی انسانی، ماشین آلات، حمل و نقل، خاک، انتخاب محصول، آفات و امراض و... که اینها غالباً نسبت به شرایط جوی حساسند، چنانکه تجزیه و تحلیل های همه جانبی از بسیاری از پروژه های تکمیل شده به منظور بررسی عواملی که می تواند سبب موفقیت بیشتر یا تقلیل هزینه ها یا اجتناب از شکست شود، با کمک بررسی های دقیقتر و کاملتر از شرایط آب و هوایی و رخدادهای مربوط باید صورت گیرد.

از این رو شناخت وضعیت یک منطقه به لحاظ خشکسالی و بخصوص پی بردن به رفتار خاص دوره های خشک آن به لحاظ وقوع و نیز محاسبه توالی برگشت هر یک از این دوره ها، بدون شک ابزار بسیار سودمند و کارآمدی در اختیار کشاورزی و برنامه ریزان امور زراعی قرار خواهد داد که از این طریق به اهدافی که در خصوص زیان های ناشی از این حالت متصور است، نائل گرددند.

دلایل انتخاب موضوع

استان خراسان با وسعتی بالغ بر 313524 کیلومتر مربع $\frac{1}{5}$ وسعت کشور را شامل می شود. حدود ۷۸ درصد از این قلمرو از نظر آب و هوایی دارای اقلیم بیابانی و نیمه بیابانی می باشد.

طبق آمار سال ۱۳۷۵، حدود $\frac{1}{4}$ از جمعیت کشور در این استان ساکنند. از این تعداد $43/5$ درصد ساکن نواحی روستایی بوده و از کل جمعیت استان $39/59$ درصد به صورت مستقیم در بخش کشاورزی شاغل می باشند.

از نظر کشاورزی در این استان به جهت تنوع توپوگرافی، وسعت زیاد، گوناگونی نواحی اقلیمی و به طور کلی تنوع شرایط جغرافیایی شاهد محصولات زراعی متعدد و متنوعی می باشیم. مثلاً در حالیکه در نواحی شمالی این استان طی سال های اخیر اقدام به کشت محصول زیتون شده است در برخی مناطق دیگر آن پسته کاری و یا کشت زعفران رواج یا گسترش یافته است. علاوه بر تنوع به لحاظ کیفی نیز این استان در راس تولید کنندگان برخی محصولات مهم زراعی همچون گندم، پنبه، چندرقند، زعفران و... قرار دارد.

بر این اساس درگیر بودن بخش اعظم جمعیت فعال این منطقه با مسائل مربوط به کشاورزی، همچنین اهمیت ویژه‌ای که تولیدات زراعی این استان برای اقتصاد کل کشور دارد و در نهایت و از همه مهمتر حساسیت بسیار زیاد، مجموعه این عوامل نسبت به برخی رخدادهای طبیعی از جمله خشکسالی بخاطر اقلیم بیابانی و نیمه بیابانی این استان از جمله اهم دلایل انتخاب این موضوع بوده است.

اهداف

عمده ترین اهدافی که در چارچوب موضوع، تحقیق حاضر در پی دستیابی به آنهاست، عبارتند از :

الف- شناخت وضعیت کلی منطقه مورد مطالعه از نظر ویژگیهای بارش در دراز مدت

ب- شناسایی سالهایی که میزان بارش آنها نسبت به میزان نرمال درازمدت فاصله زیادی داشته است بعنوان

سال‌ها و دوره‌های خشک

ج- شناسایی دوره‌های خشک کوتاه مدت و ویژگی‌های فرعی مرتبط با این دوره‌ها با توجه به دوره‌های

آبیاری و نیاز فنولوژیکی گیاهان به آب

فصل نووم

ویرگیلی طبیعی شاعر میرزا

توبوگرافی منطقه:

عامل توبوگرافی از جمله مهمترین عوامل تاثیرگذار بر ویژگیهای اقلیمی استان خراسان می باشد. تنوع شرایط توبوگرافی در بخش‌های مختلف این استان باعث ایجاد تفاوت‌های منطقه‌ای چشمگیری شده است. به عنوان مثال در ارتفاعات شمال خراسان که در واقع ادامه رشته کوه البرز محسوب شده و به صورت چند رشته موازی سرتاسر منطقه شمالی را دربرگرفته اند، سبب گردیده است تاثیر جریانهای سرد سیبری و نیز رطوبت دریافتی از دریای خزر در این منطقه متفاوت باشد. در این ارتباط می توان به دره شمالی واقع در میان این رشته های موازی اشاره کرد که با بحر خزر در ارتباط بوده و ایستگاههای موجود در آن غالباً بارش دریافتی نسبتاً بالایی را نشان می دهند که برخی مواقع مقدار آن به ۵۰۰ میلیمتر نیز می رسد.

نظیر این حالت را در جنوب خراسان در منطقه قائن می توان مشاهده نمود که علیرغم اینکه انتظار می رود بدليل موقعیت جغرافیایی که در عرضهای پایین تر قرار دارد، از اقلیم خشک تری برخوردار باشد، اما بدليل ارتفاع زیاد و نیز وجود یک کانال ارتباطی، هوای سرد ارتفاعات افغانستان را به منطقه وارد ساخته و به نحو چشمگیری از شرایط خشکی هوا می کاهد.

رویه‌مرفته استان خراسان از نظر توبوگرافی به چهار منطقه کوهستانی شمالی، مرکزی، جنوبی و سرزمینهای هموار تقسیم می شود که به ترتیب عبارتند از:

۱- کوههای خراسان شمالی:

این ارتفاعات که در واقع امتداد سلسله جبال البرز می باشند، از نقطه‌ای موسوم به گیفان در شمال غرب شهرستان بجنورد آغاز شده و به صورت چین‌های گستردۀ و در دو رشته موازی با انحراف تقریبی ۱۲۰ درجه از شمال، با جهت شمال‌غرب به جنوب شرق به سمت مرز افغانستان تا دره رود تجن در شرق ایران ادامه می یابند.

مهمنترین ارتفاعات این کوهها عبارتند از:

۱-۱- کپه داغ- هزار مسجد: مشکل از تپه ماهورهای خاکی می باشند که از ساحل دریای خزر آغاز شده و به رشته‌های متعددی نظیر الله اکبر و هزار مسجد تقسیم می گردد. مرتفع‌ترین قله آن ۳۲۰۰ متر ارتفاع دارد.

ماسه سنگ، آهک، آهک ماسه ای، دولومیت، شیست، گرانیت و آندزیت. قدیمی ترین سنگهای این ناحیه، سنگهای کربناته هستند که طبق نظر برخی از زمین شناسان متعلق به دوران اول زمین شناسی می باشد.

در قسمت غربی و جنوب غربی بینالود، سنگهای ولکانیکی نتوژن بر روی تشکیلات رسوی دوران دوم گسترده شده اند.

- ۳- منطقه حد فاصل البرز شرقی و توده لوت: این منطقه شامل ارتفاعات جفتای، کوه سرخ، ریوش و باخرز است. سازندهای این منطقه اغلب از آمیزه های رنگی (*Coloured Mellange*), افیولیت های اواخر کرتاسه، انواع سنگهای ولکانیکی پالتوژن و نهشته های نتوژن تشکیل شده اند. قدیمی ترین این سازندها از نوع سنگهای دگرگونی است که در ارتفاعات شرق و شمال شرق خواف وجود داشته و متعلق به پرکامبرین هستند.

بینتر دشتیهای این منطقه در اثر فعالیت های تکتونیکی که به صورت هورست (*Horst*) و گрабن (*Graben*) عمل نموده است، ایجاد شده اند. ارتفاعات این قسمت که در دوران سوم زمین شناسی به وجود آمده اند، دارای گسلهای زیادی هستند. معروفترین گسل این منطقه که جزو گسل های فعال ایران است، گسل درونه (*Daruneh Fault*) می باشد.

- ۴- بلوک لوت: بلوک لوت به صورت توده ای، از جنوب کویر نمک شروع شده و به سمت جنوب ادامه می یابد. قدیمی ترین سازند بلوک لوت، آهکهای کریستالیزه شده و سنگهای دگرگونی است. بخش اعظم منطقه توسط سنگهای ولکانیکی دوران سوم و چهارم شامل آندزیت، بازالت، توف های آتشفسانی و نیز سازند آهکی دوران دوم (کرتاسه) شامل آهکهای تیره و اوربیتولین دار اشغال شده است. فعالیت تکتونیکی این منطقه شدید بوده و گسل های بزرگی مثل گسل نای بند نشانه بارز این فعالیت ها است. برخی از این گسل ها فعال بوده و بروز بیشتر زلزله های جنوب خراسان در اثر فعالیت همین گسلها است.

- ۵- کوههای شتری: این رشته که دارای جهت شمالی - جنوبی است، توده لوت را از ایران مرکزی جدا می کند. سازندهای تشکیل دهنده آن از سری ضخیمی از سنگهای آهکی، دولومیتی، ماسه سنگ

و کنکلومرا به وجود آمده که از دوران اول تا اواخر کرتاسه در حوضه رسوی این منطقه تشکیل شده و در دوران سوم چین خورده است.

۴- دشتها و سرزمین های هموار: بیشتر دشت های استان بر اثر رخدادهای زمین ساختی خصوصاً فعالیت های تکتونیکی که به صورت هورست و گрабن عمل نموده، به وجود آمده است. این دشت ها محل تجمع رسویات آبرفتی و واریزه ای هستند که در اثر فعالیت جریانات سطحی و سایر عوامل موثر در امر فرسایش و حمل مواد به وجود آمده است. تراس ها و پادگانه های آبرفتی در بیشتر نواحی استان وجود دارند. این اشکال گویای نوسانات اقلیمی منطقه می باشند.

شرایط آب و هوایی

۱- پراکندگی فشار: یکی از نمودهای غالب گردش عمومی هوا، ایجاد کمربندهای فشار و حرکت سیستم های فشار می باشد که به نوبه خود از مهمترین عوامل تشکیل توده های هوا و جابجایی آنها در سطح زمین است. در منطقه خراسان نیز ورود توده های هوایی به ویژه در دوره سرد سال توسط این الگوها و سیستم های فشار که عمدتاً منشاء سیبری داشته، انجام می گیرد.

در ماه سپتامبر مراکز پر فشار و کم فشار به صورت سلولهای جدا از هم بر روی خشکی ها و اقیانوس های نیمکره شمالی دیده می شوند و در فاصله بین ۲۰ تا ۱۱۰ درجه طول شرقی در منطقه برون حاره بر روی خشکی وسیع آسیا و شرق اروپا چند سلول پرفشار حرارتی ۱۱۱۷ هکتوپاسکالی تشکیل شده است. لیکن خشکی گسترده آسیا در این ماه هنوز انرژی ذخیره حاصل از گرمای تابشی خورشید را دارد و خیلی سرد نشده است. بدیهی است که در این ماه از سال هنوز مقداری از انرژی تابشی را دریافت کرده و نمی تواند محل تشکیل پرفشار حرارتی باشد. لیکن افزایش نسبی فشار در این مناطق بیانگر شروع فصل سرد است.

استان خراسان در این زمان از سال هنوز تحت تاثیر پر فشار سیبری قرار نگرفته و از تاثیرات آب و هوایی آن برخوردار نیست.